

Lauri Vahtre Ardi Siilaberg Mart Laar

ÜLDAJALOO LUGEMIK

Kirjastus Maurus

Lauri Vahtre, Ardi Siilaberg, Mart Laar

ÜLDAJALOO LUGEMIK

Isikunimede registri koostaja: Ardi Siilaberg

Toimetaja: Tarvo Siilaberg

Keeletoimetaja: Piret Pöldver

Kujundus ja küljendus: Heisi Väljak

Illustratsioonid: Shutterstock

ISBN 978-9949-9455-8-0

© Maurus Kirjastus OÜ, 2014

www.kirjastusmaurus.ee

tellimine@kirjastusmaurus.ee

Kõik õigused käesolevale väljaandele on seadusega kaitstud. Ilma autoriõiguse omaniku kirjaliku loata pole lubatud ühtki selle väljaande osa paljundada ei mehaaniliselt ega muul viisil.

SISUKORD

Nutulaul Sumeri ja Uri hävitamisest	9
Gilgameš, Kulaba isand	12
Thutmosis III Kaanani sõjakäik	14
Sinuhe jutustus	16
Paabeli vangipõlv	19
10 käsku	23
Buddha	25
Konfutsius	28
Termopüülide lahing	33
Sophokles „Aias”	36
Platoni koopamüüt	39
Aleksander Suur	41
Hannibal	45
Julius Caesar	46
Ovidiuse kunst	48
Kristuse mäejutlus	51
Nero ja kristlaste tulesurm	57
Vesuuvi purse 79. aastal	61
Barbarid ja Rooma häving	64
Teine Rooma ja Constantinuse linn	67

Muhamed	68
Koraan	71
Kalifaat	73
Karl Suur	76
Iiri misjonärid	79
Viikingid, varjaagid, normannid, russid...	81
Vanem Edda	84
Kiievi-Vene rajamine	87
Paavst ja I ristisõda	89
Aquino Thomas ja katoliikluse põhitõed	91
Marco Polo reisid	95
Mongolite lahing	97
100-aastane sõda: Crécy	99
100-aastane sõda: kohtumõistmine Jeanne d'Arci üle	101
Rooside sõda	105
Hansa	107
Medicid ja panganduse areng	109
Konstantinoopoli langemine	112
Renessansiajastu geenius Vincist	115
Erasmus Rotterdamest	117
Machiavelli Valitseja	119
Mauride ajastu lõpp	121

Kolumbuse päevik	124
Türgi luksus – siid, kuld ja kalliskivid	126
Martin Lutheri teesid	128
Trento kirikukogu ja usutunnistus	131
Pärtliöö veresaun	135
Galilei: ta liigub siiski	139
René Descartes ja ratsionalism	142
Gustav II Adolf purjetab Saksamaale	145
Richelleu karm käsi	147
Kuningas kohtu all	149
Võit Viini all	153
Peeter Esimene ja Venemaa areng	155
Absoluutne monarh Louis XIV	158
John Locke ja demokraatia alused	161
Voltaire	164
Rousseau: tagasi looduse ja loomulikkuse juurde	167
Malthus: progressil on piirid	170
Ameerika Ühendriikide Iseseisvusdeklaratsioon	173
Prantsuse rahva esindajad...	177
Napoleoni kroonimine	179
Austerlitz	181

Napoleoni sõjakäik Venemaale	183
Waterloo	185
Viini Kongress	188
Tööstuslik pööre	190
Mehhaaniline aeg	193
Kommunistliku partei manifest	194
London – maailma pealinn	198
Krimmi sõda 1853 – 1856	200
Sipoide ülestõus 1857	203
Jaapani avamine	207
Itaalia ühendamine	211
USA kodusõda 1861 – 1865	214
Preisimaa tõus ja Saksamaa ühendamine	217
Little Bighorn ja Wounded Knee	219
Uued ajad – kino, mood ja naiste emantsipeerumine	223
Ateena olümpia	226
Nimeindeks	230

Hea lugeja!

Inimkonna ajalugu on pikk, kaugelt pikem kui kirjutatud ajalugu. Kuid ka kirjutatud ajalugu – mida üldiselt just „ajalooliseks” ajaks nimetatakse – sirutub üle aastatuhandete. Nende aastatuhandete jooksul on loodud lugematul arvul tekste, millest suurem osa on inimkonna mälust jäädavalt kustunud. Kuid kaugeltki mitte kõik.

Tekstide saatus ja väärtus on erinev. Paljud omal ajal kuulsad ja tuntud tekstid on hiljem unustatud, mõni tekst seevastu on saanud tuntuks ja mõjuvõimsaks kaua aega pärast loomist. Lõpuks leidub ka tekste, mis on alati tähtsad olnud, kui väikesed „kõikumised” kõrvale jätta.

Ajalooõpetuse üks eesmärgid on erinevate oskuste, muuhulgas töö allikatega, omandamine ja harjutamine. Allikate kasutamise oskuse kujundamine nõuab kõigepealt kergesti kättesaadavat allikmaterjali. Käesolevasse lugemikku on koondatud valik tekste, või enamasti küll tekstikatkendeid, mis autorite arvates omavad ajaloolist tähtsust ja millega tutvumine aitab mõista ajaloo – peamiselt küll Lääne tsivilisatsiooni – arengukäiku. Lugemik on harivaks lugemispalaks igale ajaloo huvilisele, kuid ühtlasi kujutab see endast tõhusat abimaterjali gümnaasiumi üldajaloo kursuse läbimisel nii õpetajale kui õpilasele. Laiemale lugejaskonnale sobib lugemik eeskätt lugemiseks, pakkudes meeldetuletust ja uusi teadmisi hästituntud sündmustest.

Nutulaul Sumeri ja Uri hävitamisest

Lisaks jumalatele pühendatud kanoonilistele nutulauludele on Vana-Babüloonia aegadest teada nutulaule, mis on pühendatud mõnele konkreetsele ajaloolisele sündmusele. Uri III dünastia purustasid eelamlased ja selle hävitamisele on pühendatud kaks sumeri meestekeelset (emegir) nutulaulu. Levinud arusaama järgi hakkas pärast Uri III dünastia hävingut hääbuma ka sumeri keel, nõnda et Uri hävitamisest sumeri kultuur enam ei toibunudki. Toome pealkirjas nimetatud nutulaulust ära mõned katked.

Määraegade rikkumiseks, kavatsuste hülgamiseks
löövad tormid ühte nagu tulvavesi.

Sumeri jumalike vägede rikkumiseks,
hea kuningavalitsuse oma kotta sulgemiseks,
linna hävitamiseks, pühakoja hävitamiseks,
lauda hävitamiseks, karjatara rüüstamiseks,
et selle härg oma laudas ei seisaks,
et selle lammas oma taras ei paljuneks,
et selle jõed kannaksid soolast vett,
et viljakatel põldudel kasvaks umbrohi,
et tühermaal „leinalilli” kasvaks,
et ema oma last üles ei otsiks,
et isa „Mu kallis naine!” ei ütleks,
et noorem naine tema süles ei hullaks,
et väike laps tema rüpes ei sirguks,
et amm hällilaulu ei laulaks.

Kuningluse asupaiga muutmiseks,
endemärkide rüvetamiseks,
kuningluse röövimiseks kodumaalt,
kogu maale selle (tormi) palge näitamiseks,
kavatsuste hülgamiseks Ani ja Enlili kästud sõnaga –
sellal kui An oli kulmu kortsutanud kõikide maade poole,
Enlil oli (heatahtlikult) vaadanud vaenlase maa poole,
Nintu oli kõik oma loodud olendid hajutanud,
Enki oli Tigri ja Eufrati (voolu) muutnud,
Utu oli rajad ja maanteed ära neednud,
Sumeri vägede hülgamiseks, selle kavatsuste muutmiseks,
Urilt kuningluse väe, valitsuskepi eemaldamiseks,
Üleva Poja häirimiseks tema Ekišnugalis,
Nanna rohkearvulise rahva ühtsuse lõhkumiseks,
Uri ülisuurte roaohvrite pühamu roaohvri muutmiseks,
et selle rahvas enam oma elukohas ei elaks, vaid oleks vaenlase maale antud,
et Šimaški ja Eelam, vaenlane, elaks selle elupaigas,
et selle paleekarjane ihuüksi oleks vaenlase poolt kinni võetud /---/

Nutulaul lõpeb pika manamisloitsuga:

Kuri torm, torm pöördu umber, torm oma koju mine tagasi!
Torm, linnasid hävitav, torm pöördu umber, torm oma koju mine tagasi!
Torm, templeid hävitav, torm pöördu umber, torm oma koju mine tagasi!
Torm, mis Sumeri poole lõõtsus, võõramaa poole lõõtsu!
Torm, mis maa poole lõõtsus, mägede poole lõõtsu!
Tidnumi maa poole ta lõõtsugu, võõramaa poole lõõtsugu!
Gutiumi maa poole ta lõõtsugu, võõramaa poole lõõtsugu!
Anšani maa poole ta lõõtsugu, võõramaa poole ta lõõtsugu,
kurja lendava tuule kombel ta Anšani maatasa tehku!
Näljahäda kurjategijat haaraku, rahvas andku alla!
Taeva vägesid, rahva õiglasi kavatsusi An ärgu muutku!
Määrusi ja otsuseid rahva õigeks juhtimiseks An ärgu muutku!
Kodumaa teedele jala seadmist An ärgu muutku!
An ega Enlil ärgu muutku seda, An ärgu muutku!
Enki ja Ninmah ärgu muutku seda, An ärgu muutku!
Et Tigris ja Eufrat oma vett kannaksid, An ärgu muutku,
et taevast vihma, maa peal vilja oleks, An ärgu muutku,
jõgesid oma veega, põldusid oma viljaga An ärgu muutku,
et sood sobiksid kalale, linnule, An ärgu muutku,
et roostikus vana pilliroog, pilliroovõrsed kasvaksid, An ärgu muutku!

An ega Enlil ärgu muutku seda!
Enki ja Ninmah ärgu muutku seda!
Et aedade kaevud „mesitaimi”, granaatõunapuid ilmale tooksid, An ärgu muutku,
et kõrgplatood mašgurum-taimi ilmale tooksid, An ärgu muutku,
et palees oleks pikka elu, An ärgu muutku,
et meri üliküllust ilmale tooks, An ärgu muutku,
et maal rahvast palju oleks, lõunast kõrgmaani, An ärgu muutku!
An ega Enlil ärgu muutku seda, An ärgu muutku!
Enki ja Ninmah ärgu muutku seda, An ärgu muutku!
Et linnasid ehitataks, rahvas rohkeneks, An ärgu muutku,
kogu maailma inimeste eest hoolitsetaks, An ärgu muutku!
Nanna, sinu kuningavalitsus on hea, oma kohale tule tagasi!
Hüva ja külluslik kuningavalitsus Uri pikkadeks päevadeks saabugu!
Selle rahvas lopsakatel niitudel lebagu, sugu nad tehku,
oh inimkond... nutust ja leinast vaevatud,
oh Nanna, oh sinu linn, oh sinu koda, oh sinu rahvas!

Muinasaja kirjanduse antoloogia, 2005. Koostanud A. Annus. Tallinn: Varrak. Lk 87–88, 94–95, tlk A. Annus

Gilgameš, Kulaba isand

Lugulaul Gilgamešist on tänapäeval eeskätt tuntud oma akkadikeelse standardversiooni järgi, see on rõhkude ja poeetiliste kujunditega.

Akka, Enmebaragesi poja saadikud
Kišist Uruki linna Gilgameši juurde saabusid.

Gilgameš oma linna vanemate ees
sõnu hoolega seades küsis:

„Et kaevud valmis teha, et Sumerimaa kaevud valmis teha,
Sumerimaa vinnaga kaevud valmis teha,
kooguga kaevud valmis teha,
kas peame meie Kiši kojale alistuma, ei hakka me relvaga võitlema?”

Tema linna vanemate nõukogu
Gilgamešile kostis:

„Et kaevud valmis teha, et Sumerimaa kaevud valmis teha,
Sumerimaa vinnaga kaevud valmis teha,
kooguga kaevud valmis teha,
peame meie Kiši kojale alistuma, ei hakka me relvaga võitlema!”
Gilgameš, Kulaba isand,
Inannat usaldas,
oma linna vanemate sõnu südamesse ei võtnud.

Teist korda Gilgameš, Kulaba isand, oma linna noormeeste ees
sõnu hoolega seades küsis:

„Et kaevud valmis teha, et Sumerimaa kaevud valmis teha,
Sumerimaa vinnaga kaevud valmis teha,
kooguga kaevud valmis teha,
kas peame meie Kiši kojale alistuma, ei hakka me relvaga võitlema?”

Tema linna noormeeste nõukogu Gilgamešile kostis:
„Et seista [valves], et istuda [kaaskonnas],
et kuningapoega saata,
et eeslitel joosta lasta –
kellel on nii pikk elu?
Kiši koja ees meie ei alistu, Kiši relvaga me võidame!
Jumalad ehtasid Uruki,
Eanna, taevast laskunud templi,
suured jumalad tegid rinnatise
suurele müürile, mis ulatub pilvedeni,
Ani rajatud võimsa elupaiga.
Sina oled selle juht, kuningas, kangelane,
vägilane, Ani armastatud vürst!
Kui ta tuleb, ründab teda hirm,
tema salgad on väikesed, need hajuvad kergelt,
tema sõjamehed vastu seista ei julge!”

Nüüd Gilgameši, Kulaba isanda
süda lõi oma linna noormeeste sõnadest rõõmus särama,
Enkidule, oma teenrile, ta kostis:
„Lahingu käed peab taas valmis seadma,
sõjariistad pead sa taas valmis seadma!
Suure hiilgusega tekitagu nad hirmu,
kui ta tuleb, mu vägevus katku ta,
tema mõistus mingu segi, tema aru pillutatagu laiali!”
Ei möödunud viitki päeva, ei möödunud kümmetki päeva,
Akka, Enmebaragesi poeg, Uruki sisse piiras.

/---/

Uruki zabardabi järel Gilgameš müürile tõusis,
noori ja vanu tema hiilgus valgustas.
Uruki sõjamehed võtsid relvad,
linnavärava juures tänaval seisma jäid,
Enkidu üksi tuli väravast välja.

Gilgameš üle müüri kallutas pea,
teda välja vaatamas Akka märkas:
„Ori, kas too inimene seal on sinu kuningas?”

*Muinasaja kirjanduse antoloogia, 2005. Koostanud A. Annus. Tallinn: Varrak. Lk 49–53,
tlk V. Sazonov ja R. Veede*

Thutmosis III Kaanani sõjakäik

Mõned Vana-Egiptuse tekstid on säilinud raidkirjadena, nagu ka järgnev Thutmosis III sõjakäigust pajatav tekst, millest toome mõned katked.

Thutmosis III Kini jõe orus

Tema Majesteedi järelvägi jäi kaitsma Arunat. Kui Tema Majesteedi võidukate sõjameeste järelvägi oli veel Aruna linnas, jõudis eelvägi Kini orgu, ja nad täitsid selle. Ja nemad ütlesid Tema Majesteedile, jätkugu tal elu, jõudu ja tervist, nii:

„Ennäe, Tema Majesteet on oma võiduka väega teele asunud ja täitnud oru. Võtku meie võidukas käskija meid sellel korral kuulda! Oodaku meie valitseja oma järelvägi ja selle sõjamehed ära. Kui see järelvägi meieni jõuab, siis astume lahingusse võõramaalastega ja meie südant ei pigista hirm järelväe pärast.”

Tema Majesteet jäi paigale orust eemal ja asus seal laagrisse ja kaitses oma võidukate sõjameeste järelväge. Kui järelvägi segamatult selle tee peale jõudis, pööras vari enda ära. Kui Tema Majesteet jõudis lõuna poole Megiddot, Kini jõe ülemjooksule, oli varju pööramisest läinud mööda seitse tundi.

Siis jäi Tema Majesteet laagrisse. Ja tervele väele otsast otsani anti korraldus, öeldes: „Seadke valmis ja teritage oma sõjariistad, sest hommikul te astute lahingusse tolle armetu vaenlase vastu.”

Uinuti tema telgis, kellel jätkugu elu, jõudu ja tervist. Hoolt oli kantud väepealikute eest ja meestele jagati peatoidust. Seati sisse vahikorrad. Nendele öeldi nii:

„Julgust rindu, julgust rindu. Silmad lahti, silmad lahti, hoidke elu kuningale!”

Ja Tema Majesteedile tuldi ütlema:

„Vaeleeris on vaikus, nii põhjapoolsel kui lõunapoolsel tiival.”

Lahing Megiddo all

Kahekümne kolmas valitsemisaasta, kahekümne esimene päev, noore kuu püha.

Valitseja ärkas hommikul. Kui tervele väele oli teeasumisest teada antud, sõitis Tema Majesteet välja kullatud kaarikus, sõjariistad kaasas nagu Mont Teebast, ja tema isa Amon andis rammu tema kätele. Tema Majesteedi väe lõunapoolne tiib oli Kinist lõunas, põhjapoolne tiib Megiddost loodes, Tema Majesteet oli nende keskel. Ja Amon kaitses tema ihuliikmeid ja võitlus tegi tema ihuliikmed tugevaks.

Siis lõi Tema Majesteet oma väe eesotsas nad põrmuks. Ja nemad nägid, et Tema Majesteet neid võidab, ja tormasid ülepeakeela Megiddosse, näod hirmu täis. Ja nad jätsid sinnapaika oma hobused ja oma kuld- ja hõbekaarikud, ja /---/ neid vinnati üles sellesse linna, sest rahvas oli linnavärava juba kinni pannud. Siis heideti alla kangad, et vinnata nad sellesse linna. Ja kui Tema Majesteedi vägi ei oleks hakanud riisuma vaenlase vara, siis oleks ta võtnud Megiddo ära selsamal hetkel, kui armetut vaenlast Kadešist koos selle linna armetu pealikuga vaevaga üles vinnati. /---/ Hirm Tema Majesteedi ees tuli nende ihuliikmetesse, nende käed nõrkesid ja hirm halvas neid.

Siis võeti endale nende hobused, nende hõbe- ja kuldkaarikud langesid kergeks saagiks. Nende sõdalased olid siruli otsekui kalad võrgusopis. Tema Majesteedi võidukas vägi luges kokku nende vara. /---/

Muinasaja kirjanduse antoloogia, 2005. Koostanud A. Annus. Tallinn: Varrak. Lk 130–131, tlk S. Stadnikov

Sinuhe jutustus

Vana-Egiptuse armastatumaid kirjandusteoseid oli „Sinuhe jutustus”, mis rääkis mitte suure vaarao, vaid tema õukondlase uskumatutest seiklustest. Teose stiili mõistmiseks toome sellest ära paar katket.

Kahevõitlus

/---/

Kunagi pages üks põgenik, oma olukorra pärast.

Nüüd teatakse minust valitsejakojas.

Kunagi nälgis rännuteel üks rändur.

Nüüd annan leiba oma naabrile.

Paljana jättis üks mees maha oma maa.

Nüüd on mul valged rõivad ja
peened kangad.

Ilma saatjateta põgenes üks mees.

Nüüd on mul palju teenreid.

Mu maja on ilus, ulatuslikud
on mu valdused.

Audients kuninga juures ja Sinuhe elu õukondlasena
/---/

Siis ütles Tema Majesteet: „See on tõepoolest tema!”

Nad olid kaasa toonud keesi, sistrumeid, kõristeid
ja ulatasid need Tema Majesteedi (poole):

„(Siruta) oma käed Kauni poole, armuline kuningas,
Taevaemanda ehte poole!

Andku Kuldne sinu ninale elu!

Ühinegu sinuga Tähtede Emand!

Sõuab põhja Ülem-Egiptuse kroon,
sõuab lõunasse Alam-Egiptuse kroon,
ühinedes Sinu Majesteedi huultel.

Kroonigu ureus sinu otsaesist.

Eemalda (oma) alamad kurjast!

Olgu armuline sulle Ra, maade isand!

Kiitus sinule ja Kõige Emandale!

Pööra ära oma sarv ja pane
kõrvale oma nool!

Anna õhku sellele, kes lämbub,
ja luba meile kaunis kink:

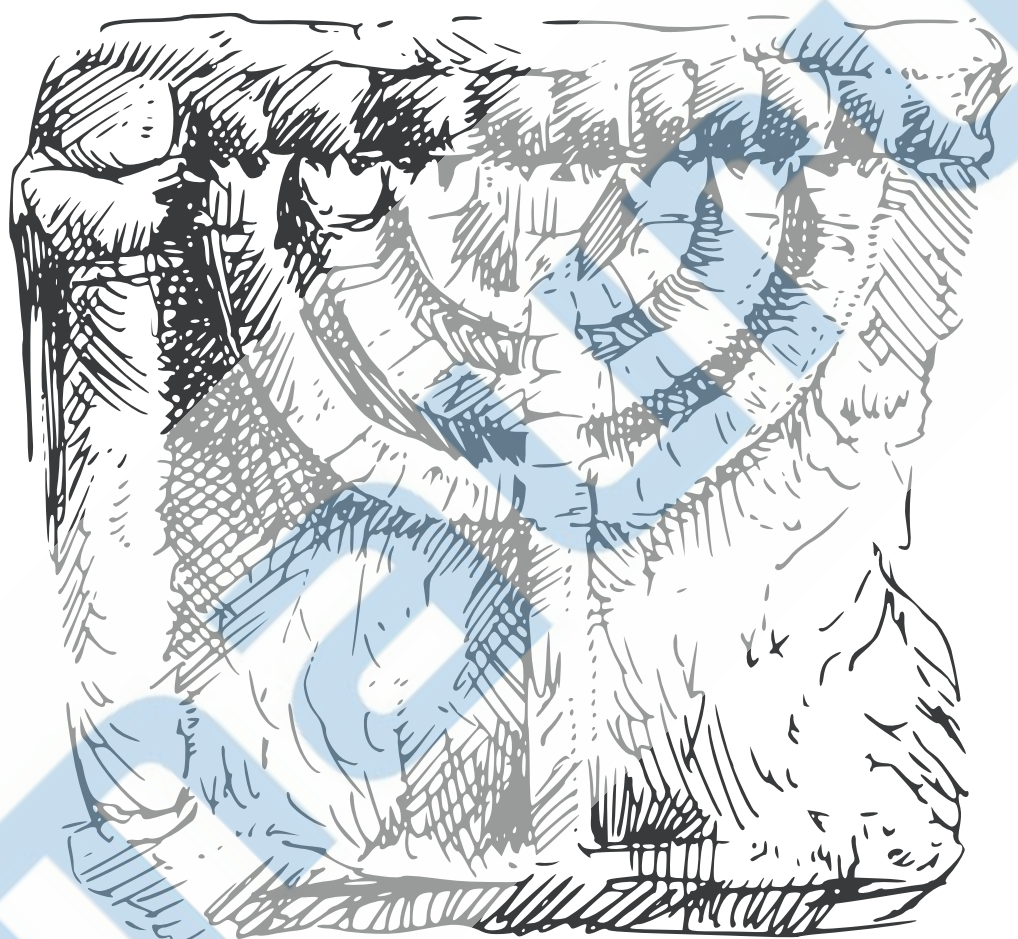
see pealik, Mehiti poeg,
Egiptuses sündinud vibukütt!

Ta põgenes hirmust sinu ees,
ta jättis oma maa sinu õuduse tõttu.

Ei (pea) kartma see, kes näeb sinu palet.

Ei pea olema hirmu selle silmades,
kes vaatab sinu peale!”

*Muinasaja kirjanduse antoloogia, 2005. Koostanud A. Annus. Tallinn: Varrak. Lk 116,
120–121, tlk S. Stadnikov*

Uus-Babüloonia impeeriumi võimu all olnud Juuda kuningriik alustas 6. sajandil eKr kahel korral mässi. Esimene mäss toimus 597. a eKr ja teine 587. a eKr. Mässude tulemusel küüditati osa juudi rahvast Babülooniasse. Babüloonias sunniviisilist elamist kuni 583. aastani eKr nimetatakse ajaloos juutide Paabeli vangipõlveks. Kolmas mässukatse 582. a eKr lõppes aga juutide põgenemisega Juudamaalt Egiptusesse ja seda loetakse juutide diasporaa tekke alguseks. Paabeli vangipõlve algust ja lõppu on Piiblis mitmel pool kirjeldatud, allpool on esitatud põhilised seda käsitlevad lõigud.

2. Kuningate raamat

24

Kuningas Joojakin ja võimukandjad viiakse Paabelisse vangi

8 Joojakin oli kuningaks saades kaheksateist aastat vana ja ta valitses Jeruusalemmas kolm kuud; ta ema nimi oli Nehusta, Elnatani tütar Jeruusalemmast.

9 Tema tegi kurja Issanda silmis, kõigiti nõnda, nagu ta isa oli teinud.

10 Sel ajal tulid Paabeli kuningas Nebukadnetsari sulased Jeruusalemma vastu ja linn piirati ümber.

11 Ja Nebukadnetsar, Paabeli kuningas, tuli ise linna alla, kui ta sulased seda piirasid.

12 Siis läks Joojakin, Juuda kuningas, Paabeli kuningale vastu, tema ise, ta ema, ta sulased, pealikud ja teenrid; ja Paabeli kuningas võttis ta vangi oma valitsemise kaheksandal aastal.

13 Ja ta viis sealt ära kõik Issanda koja varandused ja kuningakoja varandused ning lõhkus kõik kuldriistad, mis Iisraeli kuningas Saalomon oli teinud Issanda templisse – nõnda nagu Issand oli ütelnud.

14 Ja ta viis vangi kogu Jeruusalemma, samuti kõik vürstid ja kõik võitlusvõimelised mehed, kümme tuhat vangi, ja kõik sepad ja ehitustöölised; ei jäänud järele muid kui ainult tähtsuseta maarahvast.

15 Ja ta viis Joojakini Paabelisse vangi; samuti viis ta Jeruusalemmast Paabelisse vangi kuninga ema ja kuninga naised, tema teenrid ja maa võimukandjad.

16 Ka kõik sõjamehed, arvult seitse tuhat, ja sepad ja ehitustöölised, arvult tuhat, kõik tublid ja võitlusvõimelised mehed, viis Paabeli kuningas Paabelisse vangi.

17 Ja Paabeli kuningas tõstis tema asemel kuningaks Mattanja, ta isa venna, ja muutis tolle nime Sidkijaks.

/---/

Jeruusalemma langemine

Aga Sidkija hakkas Paabeli kuningale vastu. Ja oma valitsemise üheksandal aastal, kümnenda kuu kümnendal päeval, tuli Paabeli kuningas Nebukadnetsar, tema ja kogu ta sõjavägi, Jeruusalemma vastu ning lõi leeri üles selle alla; ja nad ehtasid linna ümber piiramiseseadmed.

2 Ja linna piirati kuni kuningas Sidkija üheteistkümnenda aastani.

3 Aga neljanda kuu üheksandal päeval võttis nälg linnas võimust ja maa rahval ei olnud leiba.

4 Siis murti linna sisse; aga kõik sõjamehed põgenesid öösel läbi müüridevahelise värava, mis oli kuninga rohuaia juures, kuigi kaldealased olid ümber linna; ja nad läksid lagendiku poole.

5 Aga kaldealaste sõjavägi ajas kuningat taga ja nad said ta kätte Jeeriko lagendikel, kui kõik ta sõjavägi oli tema juurest laiali läinud.

6 Ja nad võtsid kuninga kinni ning viisid ta Paabeli kuninga juurde Riblasse ja mõistsid tema üle kohut.

7 Ja nad tapsid Sidkija pojad tema silme ees. Sidkija silmad tehti pimedaks ja ta aheldati vaskahelaisse ning viidi Paabelisse.

Juudid viiakse Paabelisse vangi

8 Ja viienda kuu seitsmendal päeval, see on kuningas Nebukadnetsari, Paabeli kuninga üheksateistkümnendal aastal, tuli Nebusaradan, ihukaitsepealik, Paabeli kuninga sulane, Jeruusalemma.

9 Ja tema põletas ära Issanda koja ja kuningakoja ning kõik Jeruusalemma kojad; nimelt kõik suured kojad ta põletas tulega.

/---/

11 Ja rahva ülejäänud osa, kes oli jäänud linna, ja ülejooksikud, kes olid ülejooksnud Paabeli kuninga poole, ja muud rahva riismed viis ihukaitsepealik Nebusaradan vangi.

12 Aga ihukaitsepealik jättis maa vaesemast rahvast alles viinamägede harijaid ja teopäevade tegijaid.

/---/